ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (esimene koda)

22. juuni 2005 *

Kohtuasjas T-102/03,

Centro informativo per la collaborazione tra le imprese e la promozione degli investimenti in Sicilia SpA (CIS), asukohaga Catania (Itaalia), esindajad: advokaadid A. Scuderi ja G. Motta,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: E. de March ja L. Flynn, keda abistas advokaat A. Dal Ferro, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

mille esemeks on komisjoni 15. novembri 2002. aasta otsuse K (2002) 4155, millega tühistatakse Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) abi, mida anti komisjoni 16. veebruari 1993. aasta otsusega K (93) 256/4 üldise toetusena ettevõtete vahelise koostöö ning investeeringute edendamise infokeskuse tegevuseks ning selle toetuse raames tehtud ettemaksu sissenõudmiseks, tühistamise hagi.

EUROOPA ÜHENDUSTE ESIMESE ASTME KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees J. D. Cooke, kohtunikud R. García-Valdecasas ja I. Labucka,

kohtusekretär: vanemametnik J. Palacio González,

arvestades kirjalikus menetluses ja 1. veebruari 2005. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Õiguslik raamistik

1 EÜ artikkel 158 sätestab, et selleks, et edendada oma igakülgset harmoonilist arengut, töötab ühendus välja ja rakendab meetmeid majandusliku ja sotsiaalse

ühtekuuluvuse tugevdamiseks. Iseäranis taotleb ühendus eri regioonide arengutaseme ühtlustamist ning mahajäämuse vähendamist kõige ebasoodsamates piirkondades ja saartel, kaasa arvatud maapiirkonnad. Kooskõlas EÜ artikliga 159 toetab ühendus nende eesmärkide saavutamist struktuurifondide, eelkõige Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) rahastamisvahendite kaudu võetavate meetmetega.

2 Nende eesmärkide saavutamiseks ning struktuurifondide ülesannete reguleerimiseks andis nõukogu 24. juunil 1988. aastal määruse (EMÜ) nr 2052/88 struktuurifondide ülesannete ja tõhususe kohta ning nende tegevuse kooskõlastamise kohta teiste struktuurifondide ning Euroopa Investeerimispanga ja muude olemasolevate rahastamisvahendite tegevusega (EÜT L 185, lk 9), mida on muudetud nõukogu 20. juuli 1993. aasta määrusega (EMÜ) nr 2081/93 (EÜT L 193, lk 5).

3 19. detsembril 1988 võttis nõukogu vastu määruse (EMÜ) nr 4253/88, milles nähakse ette sätted määruse (EMÜ) nr 2052/88 rakendamiseks ühelt poolt seoses struktuurifondide tegevuse kooskõlastamisega teiste struktuurifondidega ning teiselt poolt Euroopa Investeerimispanga ja muude olemasolevate rahastamisvahendite tegevusega (EÜT L 374, lk 1). Nimetatud määrus jõustus 1. jaanuaril 1989 ning seda on korduvalt muudetud enne tema tühistamist 31. detsembril 1999 nõukogu 21. juuni 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 1260/1999, millega nähakse ette üldsätted struktuurifondide kohta (EÜT L 161, lk 1; ELT eriväljaanne 14/01, lk 31).

4 Määruse nr 1260/1999 artikli 52 lõike 1 üleminekusätete alusel sätestab määruse nr 4253/88, mida on muudetud nõukogu 20. juuli 1993. aasta määrusega (EMÜ) nr 2082/93 (EÜT L 193, lk 20), mis on kohaldatav alates 15. novembrist 2002, st kuupäevast, millal komisjon otsustas kõnealuse abi andmise tühistada (edaspidi

„määruse nr 4253/88 artikkel 24"), artikkel 24 peakirjaga „Abi vähendamine, peatamine ja tühistamine":

„1. Kui ettevõtmine või meede ei õigusta osa või kogu eraldatud abi, vaatab komisjon juhtumi asjakohasel viisil partnerluse raames läbi, nõudes eelkõige seda, et liikmesriik või liikmesriigi poolt ettevõtmise rakendamiseks määratud ametiasutused esitaksid oma märkused kindlaksmääratud aja jooksul.

2. Pärast uurimist võib komisjon asjaomasele ettevõtmisele või meetmele antavat abi vähendada või selle peatada, kui uurimise käigus ilmneb eeskirjade eiramine või ettevõtmise või meetme rakendamise tingimusi mõjutav oluline muudatus, mille kohta ei ole taotletud komisjoni heakskiitu.

3. Iga alusetult makstud summa makstakse komisjonile tagasi. Hilinenud tagasimaksetele lisatakse viivis, järgides finantsmääruse sätteid ning kooskõlas tingimustega, mille peab kehtestama komisjon vastavalt VIII jaotises nimetatud korrale."

Asjaolud ja menetlus

Abi andmiseks loa andmise otsus

5 Komisjon kiitis oma 19. veebruari 1993. aasta otsusega K (93) 256/4 heaks Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) abi andmise Itaalia Vabariigile üldise toetusena ettevõtete vahelise koostöö ning investeeringute edendamise infokeskuse tegevu-

seks, ühenduse toetuse raames ühenduse struktuuriabile eesmärk nr 1 — Regione Siciliana (edaspidi „loa andmise otsus").

6 Loa andmise otsuse artikli 1 teine lõik täpsustab, et ERF-i antava abi suurus ettevõtete vahelise koostöö ning investeeringute edendamise infokeskuse kui vastutava vahendava asutuse tegevuseks oli 6 760 000 eküüd. Nimetatud sätte kohaselt peavad abi kasutamist reguleerivad sätted olema kindlaks määratud komisjoni ja vahendava organi vahelise lepinguga, kaasates sellesse asjaomase liikmesriigi.

7 Vastavalt loa andmise otsuse artiklile 2 ning otsuse lisas toodud rahastamistabelile moodustas ERF-i abi ligikaudu 60% kõnealuse abiprojekti kogumaksumusest, mille ülejäänud osa summas 3 758 000 eküüd kohustus katma Regione Siciliana ning summas 540 000 eküüd erasektor.

8 Loa andmise otsuse artikli 3 esimeses lõigus määrati 31. detsember 1993 kuupäevaks, enne mida tuli sõlmida kõik kulutuste tegemist lubavad õiguslikult siduvad kokkulepped, ning 31. detsember 1995 lõppkuupäevaks, millal neid kulutusi võis teha:

„Ühenduse abi võidakse kasutada kulutuste tegemisel, mis puudutavad üldise toetusega seotud õigustatud toiminguid, mida liikmesriigis tehti vastavalt õiguslikult siduvatele kokkulepetele enne 31. detsembrit 1993 ning vastutuse võtmiseks nendega seotud rahaliste kohustuste täitmiseks. Viimane kulutuste tegemise kuupäev on 31. detsember 1995."

9 Loa andmise otsuse artikli 3 teine lõik lubas siiski komisjonil neid tähtaegu pikendada:

„Komisjon võib nimetatud tähtaegu pikendada viimase ettenähtud tähtaja jooksul liikmesriigi esitatud taotluse alusel, kui pikendamine on esitatud andmete kohaselt õigustatud. Komisjoni määratud tähtaegadest kinnipidamata jätmisel ei saa pärast tähtpäeva tehtud kulutusteks ühenduse abi kasutada."

10 Komisjon tegi 22. märtsil 1993 ERF-i abi raames Itaalia rahandusministeeriumile ettemaksu summas 3 380 000 eküüd. Ettemaksu ei tehtud Centro informativo per la collaborazione tra le imprese e la promozione degli investimenti in Sicilia SpA-le (edaspidi „CIS"), mis on abi saamise eest vastutav vahendav organ ning käesolevas kohtuasjas hageja.

CIS-i ja komisjoni vaheline leping

11 Kooskõlas loa andmise otsuse artikli 1 teise lõiguga allkirjastasid CIS ja komisjon 2. septembril 1993. aastal lepingu, mille eesmärgiks oli määratleda loa andmise otsuse alusel antud üldise toetuse kasutamise kord (edaspidi „CIS-i ja komisjoni vaheline leping").

12 Vastavalt CIS-i ja komisjoni vahelise lepingu artikli 1 teisele lõigule on ühenduse abi „eesmärk luua keskus, mis varustab eriti väikseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid nii spetsiaalse teabega seotud teenustega kui teenustega, millega arendatakse ettevõtlusalgatust Milano ettevõtjatega või nendega seotud ettevõtjatega."

13 Lepingu artikkel 5 nimetab seitse meedet, mida CIS on kohustatud ühenduse abi raames teostama, nimelt:

— meede nr 1: infokeskuse ülesehitamine;

— meede nr 2: Sitsiilia ettevõtjate kohta infosüsteemi loomine;

— meede nr 3: ettevõtjatele kõrgel tasemel infoteenuse pakkumine;

— meede nr 4: investeerimis- ja koostöögruppide loomine;

— meede nr 5: välisbüroode kasutamine;

— meede nr 6: koostöö edendamine;

— meede nr 7: turundus ja infovahetus.

Iseäranis meetme nr 1 eesmärgiks on „asutada ja ehitada üles teenusekeskus, millel oleks üheaegselt ligipääs siseriiklikele ja rahvusvahelistele teenusvõrkudele ning mille eesmärk on soodustada Sitsiilia ettevõtjate turule integreerimist."

14 CIS-i ja komisjoni vahelise lepingu artikkel 14 sätestab järgmist:

„Kui vahendav organ on kohustuste raske rikkumise eest vastutav, võib komisjon kokkuleppel liikmesriigiga igal ajal tühistada käesoleva lepinguga võetud maksekohustused, tunnustades vahendava organi õigust üldise toetuse rakendamiseks võetud kohustuste ning sooritatud tegevuste jaoks tehtud kulutuste hüvitamiseks kuni lepingu lõpetamisest teatamise kuupäevani."

CIS-i ja Regione Siciliana vahelise lepingu sõlmimise läbirääkimised

15 12. novembril 1993. aastal saatis CIS komisjonile, Itaalia ametivõimudele ning Regione Sicilianale kirja, milles ta palus komisjonil pikendada loa andmise otsuse artiklis 3 ette nähtud tähtaegu ühe aasta võrra (s.o 31. detsember 1993 õiguslikult siduvate kohustuste täitmiseks ning 31. detsember 1995 kulutuste tegemiseks).

16 Kirjas selgitati, et CIS-i ja Regione Siciliana vahelise lepingu, mille alusel pidi võimaldatama CIS-ile Regione Siciliana summa, hilinenud allkirjastamise põhjuseks oli Consiglio di giustizia amministrativa (Sitsiilia piirkondlik halduskohus) liiga hilja antud arvamus, mistõttu jäi samuti hiljaks CIS-i ja komisjoni vahelise lepingu jõustumiseks vajalike pangagarantiide saamine.

17 Komisjon nõustus rahaliste kohustuste eest vastutuse võtmise tähtaega pikendama kuni 31. detsembrini 1994.

18 CIS ja Regione Siciliana allkirjastasid 13. detsembril 1994 lepingu, milles määratleti Regione Siciliana poolt ERF-i abile lisaks antud täiendava abi kasutamise kord (edaspidi „CIS-i ja Regione Siciliana vaheline leping").

19 CIS-i ja Regione Siciliana vahelise lepingu artikkel 15 sätestas, et lepingu jõustumiseks on vaja ka maakondliku haldusorgani määrust ning kontrollikoja heakskiitu. Nimetatud tingimused täideti 29. märtsil 1995 ning samal kuupäeval leping jõustus.

20 CIS-i ja Regione Siciliana vahelise lepingu artikli 11 kohaselt võib Regione Siciliana igal hetkel tühistada kokkuleppe raames võetud maksekohustused, kui vahendav organ on kohustuste eriti raske rikkumise eest süüliselt vastutav, „tunnustades siiski vahendava organi õigust üldise toetuse saamiseks võetud kohustuste ning teostatud tegevuste jaoks tehtud kulutuste hüvitamisele kuni lepingu lõpetamisest teatamise kuupäevani."

21 1994. aastal rakendas CIS oma põhikapitali abil esimest meedet, mida tuli ühenduse abi raames teostada, nimelt „asutada ja ehitada üles teenusekeskus, millel oleks ligipääs siseriiklikele ja rahvusvahelistele teenusevõrkudele, mille eesmärk on soodustada Sitsiilia ettevõtjate turule integreerimist." Nimetatud tegevustesse kaasati vastav tööjõud ning rahalised vahendid, tagamaks regionaalsetele ja ühenduse organisatsioonidele konkreetse abi andmise ning sidemete loomise ettevõtjate ja ühenduste vahel. Vastavalt CIS-i seisukohale oli ta kohustatud neid toiminguid tegema, sest vastasel korral ei oleks tekkinud viivitusi saanud tasa teha. CIS teavitas nendest toimingutest komisjoni Itaalia riigiasutuste ning regionaalorganite kaudu.

22 15. detsembril 1994 leidis Palermos aset projekti järelevalvekomitee koosolek, millel osalesid ka CIS-i esindajad ning Euroopa Komisjoni regionaalpoliitika peadirektoraadi ametnik. Ta märkis koosolekul, et CIS-i nõukogu seisukoht teostatavate projektide ning projekti rakendamise kohustuse kohta võis kuuluda loa andmise otsuse artikli 3 tähenduses „enne 31. detsembrit 1994 täitmisele kuuluvate kohustuste" mõiste alla.

Loa andmise otsuse artiklis 3 ette nähtud tähtaegade pikendamise teine taotlus ning vaidlustatud otsus

23 1994. aasta detsembrikuu jooksul Regione Siciliana poolt komisjonile ERF-i abi saamiseks esitatud teise tähtaegade pikendamise taotluse jättis komisjon rahuldamata.

24 Komisjon teatas CIS-ile 21. detsembri 1995. aasta kirjas Regione Siciliana taotletud tähtaegade pikendamisest keeldumisest ning palus teda teatada juba tehtud kulutuste summa, et määrata kindlaks ERF-i osa suurus:

„[...] Käesolevaga anname Teile teada, et hoolimata otsusest tähtaega ühe aasta võrra pikendada (tähtaeg lõppes 31. detsembril 1994), ei ole komisjonil võimalik rahuldada Teie taotlust rahaliste kohustuste tähtaegade pikendamiseks, kuna abisaajate ettevõtjate osas ei ole tehtud siduvaid otsuseid. Samuti on meil vaja võimalikult kiiresti teada saada Teie rahaliste kohustuste summa, et määrata kindlaks meie enda kohustuste summa."

25 Pärast komisjoni keelduvat otsust pikendada üldise toetuse rakendamiseks antud tähtaegu teatas CIS 20. oktoobril 1995 ametlikult, et tal ei ole võimalik jätkata projektis osalemist, mis on tema tegutsemise eesmärgiks, ning ta otsustas äriühingu ennetavalt lõpetada, mille tagajärjeks oli selle likvideerimine.

26 Taotlemaks projektiga seotud Regione Siciliana osamaksuga kaetud kulude hüvitamist, esitas CIS maakonna ametivõimudele nimekirja selle raames tehtud kulutustest, mille kogusumma on 711 587 000 Itaalia liiri. CIS palus Regione Sicilianal edastada ka analoogne hüvitamise taotlus ERF-i abi raames Itaalia rahandusministeeriumi halduses olevate summade kohta.

27 Itaalia ametivõimud edastasid komisjonile 9. märtsi 2001. aasta kirjaga CIS-i abi raames tehtud kulutuste kogusumma ning nendega seotud dokumendid, mille kohaselt maakonna ametivõimud tunnistasid 688 505 743 Itaalia liiri suuruse summa vastuvõetavaks.

28 Komisjon otsustas 27. detsembri 2001. aasta kirjas avada määruse nr 4253/88 artiklis 24 ette nähtud menetluse ning palus Itaalia ametivõimudel ja abisaajatel esitada oma märkused. Kirjas märgiti, et komisjonil oli kavas tühistada ERF-i abi ning nõuda ettemaksuna tasutud summa hüvitamist põhjusel, et edastatud dokumentide kontrollimine „näitas selgelt, et esitatud kulutused puudutasid üksnes CIS-i enda tegevust", samal ajal, kui nende kulutuste hulgas ei olnud infoalasteks tegevusteks, abi andmiseks ning edendamiseks tehtud kulutusi, kuigi CIS oleks seda pidanud tegema vastavalt tema ja komisjoni vahel sõlmitud lepingule, mis andis komisjonile alust arvata, et „CIS, kes lõpetas 6. detsembril 1995 igasuguse majandustegevuse, ei olnud kunagi toimiv olnudki."

29 Regione Siciliana edastas 11. märtsil 2002 komisjonile CIS-i likvideerija märkused määruse nr 4253/88 artiklis 24 ette nähtud menetluse alustamise otsuse kohta. Kirjas tuletati meelde, et Itaalia ametivõimud olid komisjoni teavitanud sellest, et Regione Siciliana pärast tõendamist vastuvõetavateks tunnistatud kulutuste mahuks oli 688 505 743 Itaalia liiri, et CIS tegi meetmega nr 1 „informatsioonikeskuse ülesehitamine" lahutamatult seotud kulutusi ning et CIS-i nõukogu oli vastu võtnud mitu otsust, mis puudutasid teisi abi raames võetavaid meetmeid, nagu meede nr 3 „ettevõtjatele kõrgel tasemel infoteenuse pakkumine", mille jaoks olid kindlaks määratud andmebaasid ning vajalik personal, ning meede nr 5 „välisbüroode kasutamine", mille teostatavusuuringud olid vastu võetud. Kirjas märgiti ka seda, et projekti elluviimisega viivitamine ei tulenenud CIS-i tegevusest või tegevusetusest, vaid CIS-i ja Regione Siciliana vahelise lepingu hilinenud sõlmimisest, mille tagajärjel hilines selle maakonna kaasrahastamine.

30 Komisjon tühistas Itaalia Vabariigile saadetud 15. novembri 2002. aasta otsusega K (2002) 4155 loa andmise otsuses määratud ERF-i abi summas 6 760 000 eküüd ning palus Itaalia ametivõimudel tagastada selle abi raames tehtud ettemaks (edaspidi „vaidlustatud otsus").

Menetlus ja poolte nõuded

31 Hageja esitas käesoleva hagi Esimese Astme Kohtu kantseleisse 14. märtsil 2003 saabunud hagiavaldusega.

32 Pärast ettekandja-kohtuniku ärakuulamist otsustas Esimese Astme Kohus avada suulise menetluse ning vastavalt Esimese Astme Kohtu menetlust korraldavatele meetmetele paluti hagejal ja komisjonil esitada vajalikke dokumente ning vastata kirjalikult reale küsimustele.

33 Pooled täitsid Esimese Astme Kohtu nõudeid hageja 31. detsembri 2004. aasta kirjaga ning komisjoni 6. jaanuari 2005. aasta kirjaga.

34 Poolte kohtukõned ning Esimese Astme Kohtu esitatud küsimustele antud vastused kuulati ära 1. veebruari 2005. aasta kohtuistungil. Hageja kinnitas, et ta ei vaidlusta vaidlustatud otsust osas, mis puudutab abi tühistamist, vaid üksnes seda, et otsusega ei nähtud ette osamaksu hüvitamist, milleks ERF oli seoses CIS-i abi raames tehtud kulutustega tõendatud summas 688 505 743 Itaalia liiri kohustatud.

35 Hageja palub Esimese Astme Kohtul:

— tühistada vaidlustatud otsus osas, milles ei nähtud ette ERF-i osamaksu hüvitamist, mis puudutab abi raames CIS-i tehtud kulutusi tõendatud summas 688 505 743 Itaalia liiri;

— mõista kohtukulud välja komisjonilt.

36 Komisjon palub Esimese Astme Kohtul:

— jätta hagi rahuldamata;

— mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

Poolte argumendid

37 Hageja esitab oma hagi raames kaheksa väidet: esimene viitab määruse nr 4253/88 artikli 24 rikkumisele; teine komisjoni poolsele võimu kuritarvitamisele; kolmas CIS-i ja komisjoni vahelise lepingu artikli 14 rikkumisele; neljas *force majeure* põhimõtte rikkumisele; viies proportsionaalsuse põhimõtte rikkumisele; kuues õiguskindluse põhimõtte rikkumisele; seitsmes õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumisele ning kaheksas võimu kuritarvitamisele.

38 Teise väite raames toob hageja muu hulgas välja, et komisjon pidi olema teadlik, et tegevuste jaoks ette nähtud tähtaegade pikendamisest keeldumine tooks vältimatult kaasa tegevuste, mis viiksid üldise toetuse täieliku rakendamiseni, lõpetamise.

39 Samamoodi väidab hageja kolmandaks, et komisjon on rikkunud CIS-i ja komisjoni vahelise lepingu artiklit 14 osas, milles see säte lubab komisjonil tühistada lepingu raames võetud maksekohustused, juhul kui vahendav organ on kohustuste raske rikkumise eest vastutav, tunnustades siiski vahendava organi õigust selleks võetud kohustuste ning sooritatud tegevuste jaoks tehtud kulutuste hüvitamisele. Käesolevas asjas oleks komisjon pidanud rohkem võimaldama CIS-i abi rakendamisel tehtud kulutuste hüvitamist, kuna selle teostamisega viivitamine ei tulenenud CIS-i tegevusetusest, vaid tema tahtest sõltumatutest asjaoludest ning et CIS tegi kõik temast oleneva nõutud tegevuste sooritamiseks.

40 Komisjoni arvates ei ole antud asjas CIS-i ja komisjoni vaheline leping kohaldatav osas, mis puudutab komisjoni ühepoolselt lepingu lõpetamist. Käesolev kohtuasi puudutab komisjoni poolt ühenduse abi andmise tühistamist eeskirjade eiramise või projekti rakendamise tingimusi mõjutava olulise muudatuse tõttu ning seega on ainsana kohaldatav määruse 4253/88 artikkel 24.

41 Viiendas väites viitab hageja proportsionaalsuse põhimõtte rikkumisele selliselt, et komisjon, jättes rahuldamata CIS-i kulutuste hüvitamise taotluse, ületas piire, mis oleksid olnud kohased ja vajalikud taotletava eesmärgi saavutamiseks (Euroopa Kohtu 17. mai 1984. aasta otsus kohtuasjas 15/83: Denkavit Nederland, EKL 1984, lk 2171, punkt 25 ning Esimese Astme Kohtu 12. oktoobri 1999. aasta otsus kohtuasjas T-216/96: Conserve Italia *v.* komisjon, EKL 1999, lk II-3139, punkt 101). Komisjon oleks pidanud arvestama käesoleva olukorra asjaolusid, et vältida CIS-i karistava otsuse tegemist, pannes talle vastutuse Regione Siciliana hilinemiste eest. Selles osas rõhutab hageja, et vaidlustatud otsuse tõttu kaotas ta õiguse kogu abile, mis oli ette nähtud loa andmise otsuses, mida ta ei vaidlusta. Ebaproportsionaalseks pidas ta aga komisjoni keeldumist hüvitada talle projekti rakendamise raames tehtud kulutused, mida Itaalia ametivõimude olid tegelikuks ja põhjendatuks pidanud ning tõendanud ning mille komisjon oli ise algselt heaks kiitnud.

42 Vastavalt komisjoni seisukohale ei tähenda kogu abi andmise tühistamine proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist, kui esinevad seda õigustavad asjaolud. Käesolevas asjas leidis komisjon siseriiklike ametivõimude esitatud dokumentidele viidates ning määruse nr 4253/88 artikliga 24 talle omistatud kaalutlusõiguse alusel, et ühenduse abi andmine tuli tühistada. Komisjon rõhutab eriti seda, et ette nähtud seitsmest meetmest rakendati kõigest üks, et see meede piirdus üksnes struktuuri loomisega, pärast mida pidi rakendatama teisi meetmeid ning et nimetatud struktuuri toimimine oli võimatu, kuna 1995. aasta oktoobris alustati ettevõtja

likvideerimist, st isegi enne maksetähtaja lõppemist ning igal juhul enne CIS-i toimivaks muutumist.

43 Seitsmenda väitega viitab hageja õiguspärase ootuse põhimõtte rikkumisele, kuna vaidlustatud otsusega tühistati abi andmine täielikult, arvestamata selle tagajärgi CIS-ile, kes, pidades kinni antud asja reguleerivatest sätetest ning olles veendunud oma teguviisi õigsuses, teostas heas usus oma pädevuse ja võimaluste piires kõiki vajalikke toiminguid üldise toetuse rakendamiseks. Seetõttu oleks komisjon pidanud pigem arvestama abi rakendamise raames tehtud ning nõuetekohaselt tõendatud ja esitatud kulutusi, kui otsustama abi andmise tühistamine ilma neid kulutusi hüvitamata.

44 Vastavalt komisjoni seisukohale eeldab õiguspärase ootuse kaitse ühenduse õiguses kolme tingimust: esiteks, ühenduste ametiasutuste antud kinnitused huvitatud isikule peavad olema konkreetsed, tingimusetud ning omavahel vastavuses; teiseks peavad need kinnitused tekitama adressaatides õiguspärase ootuse, ning kolmandaks peavad antud kinnitused olema kooskõlas kohaldatavate normidega (Esimese Astme Kohtu 6. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas T-203/97: Forvass *v.* komisjon, EKL AT 1999, lk I-A-129 ning II-705, punktid 70 ja 71). Käesolevas asjas ei olnud täidetud ükski kolmest tingimusest. CIS tegi abile vastavaid kulutusi enda algatusel. Kuigi komisjon tunnistab, et ta ei olnud sellise algatuse vastu, siis tema väitel ta ei kohustanud CIS-i seda tegema, mistõttu ta ei saanud hagejas tekitada hüvitatavate kulutuste suhtes mingisugust õiguspärast ootust. Komisjon märkis muu hulgas, et loa andmise otsus ning CIS-i ja komisjoni vaheline leping osutasid sellele, et üldist toetust anti määratud tähtaegadel infokeskuse avamiseks ning tegutsemiseks. Seega ei olnud ühegi sätte alusel võimalik järeldada, et projekti rakendamisega kaasnenud kulutused projekti ellu viimata jätmisel hüvitatakse.

Esimese Astme Kohtu hinnang

45 Hageja haldusmenetluse raames esitatud asjaolud ning põhjendused võib hagiavalduses võtta kokku järgmiselt:

— CIS ei ole mingil viisil eeskirju eiranud ega abi rakendamisel muudatusi teinud, vaid ta on üksnes Regione Siciliana teguviisi ohver;

— CIS rakendas meedet nr 1 ning teavitas komisjoni mitmest võetud kohustusest, eelkõige meetmete nr 3 ja nr 5 rakendamiseks;

— komisjon jättis arvestamata neid kinnitusi, mida andis järelevalvekomitee esindaja 15. detsembri 1994. aasta koosolekul võimalike võetavate meetmete kohta, et täita enne 31. detsembrit 1994 võetavate kohustustega seotud tingimust;

— komisjon jättis tähelepanuta asjaolu, et abi raames ette nähtud tegevusi ei olnud võimalik ellu viia pärast tema tähtaegade pikendamisest keeldumise otsust, kuigi selle pikendamine oleks võimaldanud õiguslikult ning rahaliselt siduvate kohustuste võtmist;

— CIS-i likvideerimine ei ole muud kui selle tähtaja pikendamisest keeldumise otsene tagajärg, millega vältimatult kaasnes abi rakendamise võimatus;

— samuti kaldus komisjon kõrvale oma 21. septembri 1995. aasta kirjas võetud seisukohast, mille kohaselt ta palus CIS-il näidata tehtud kulutuste summa selleks, et määrata kindlaks ERF-i osa suurus.

46 Tuleb tõdeda, et põhjendamata jätmine või ebapiisav põhjendamine kujutab endast EÜ artiklis 230 nimetatud olulist menetlusnormi rikkumist ning avaliku korra aspekti, millele ühenduse kohus peab omaalgatuslikult tähelepanu juhtima (Euroopa Kohtu 20. veebruari 1997. aasta otsus kohtuasjas C-166/95 P: komisjon *v.* Daffix, EKL 1997, lk I-983, punkt 24 ning 2. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-367/95 P: komisjon *v.* Systraval ja Brink's France, EKL 1998, lk I-1719, punkt 67; Esimese Astme Kohtu 21. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas T-206/99: Métropole télévision *v.* komisjon, EKL 2001, lk II-1057, punkt 43).

47 Samuti tuleb meeles pidada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab institutsioon ja otsuse andja üksikisiku kahjuks tehtud otsuses põhjendama oma kaalutlusi selgelt ja ühemõtteliselt viisil, mis võimaldab huvitatud isikutel tutvuda võetud meetmete õigustatusega ning pädeval kohtul teostada selle üle kontrolli (eespool viidatud kohtuotsused komisjon *v.* Systraval ja Brink's France, punkt 63 ning Métropole télévision *v.* komisjon, punkt 44).

48 Antud juhul ei kommenteerita vaidlustatud otsuses eespool viidatud asjaolude ja argumentide erinevust, eelkõige mis puudutab küsimust, kas sellised elemendid õigustavad enne abi tühistamist CIS-i tehtud kulutuste hüvitamist või mitte, kuigi kuigi nende asjaolude hindamine on vajalik selleks, et Esimese Astme Kohus saaks uurida vaidlustatud otsuse põhjendatust.

49 „Projekti edenemist" puudutavas osas piirdub vaidlustatud otsus üksnes sedastusega, et „abisumma saaja likvideerimist alustati 20. oktoobril 1995" (5. põhjendus), et kulutuste lõppsumma ning nendega seotud dokumendid edastati komisjonile ning et

abisaaja avaldatud kulutused ulatusid 711 584 000 Itaalia liirini, millest 688 505 743 Itaalia liiri tunnistati pärast Regione Siciliana ametivõimude tõendamist vastuvõetavaks (7. põhjendus).

50 „Asjaomase liikmesriigi tegevust" puudutavat osa täpsustab vaidlustatud otsus järgmiselt (10. põhjendus):

„Itaalia ametivõimud edastasid oma 11. märtsi 2002. aasta kirjaga [...] täiendavalt palutud informatsiooni, mille oli ette valmistanud [CIS-i] likvideerija. See teave kinnitas seda, et:

— esitatud kulutuste suurus oli 711 584 000 Itaalia liiri ning pärast Regione Siciliana tõendamist vastuvõetavaks tunnistatud kulutuste suuruseks oli 688 505 743 Itaalia liiri;

— üldise toetuse raames elluviidud tegevus olid seotud üksnes meetmega nr 1 „infokeskuse ülesehitamine";

— eelneva eest tasumise õigus on põhjendatud sellega, et kokkulepitud eesmärgi täitmata jätmine ei olnud põhjustatud CIS-i tegevusest (või tegevusetusest), vaid pigem Regione Siciliana ja abisaaja vahelise lepingu hilinenud sõlmimisest, mille tagajärjel hilines Regione Siciliana kaasrahastamine."

51 „Komisjoni hinnangut" puudutavas osas kinnitab vaidlustatud otsus üksnes seda, et (12. põhjendus):

„[...]

— arvestades asjaolu, et [CIS-i ja komisjoni vahelise] lepingu artiklis 5 nimetatud seitsmest tegevusest viidi ellu kõigest meede nr 1 „CIS infokeskuse ülesehitamine", ei ole üldise toetuse eesmärki täidetud.

— Samuti ei õigusta CIS-i esitatud põhjendused meetmega „CIS infokeskuse ülesehitamine" seotud ning esitatud kulutuste arvesse võtmist. Põhjendused, mis esitati üldise toetuse ebaõnnestumise selgitamiseks ja mis toetuvad Itaalia ametivõimude hilinenud kaasrahastamisele, ei õigusta ühenduse poolse rahastamise nõuet, kuna toetus anti [CIS-i ja komisjoni vahelises] lepingus kindlaksmääratud tegevuste elluviimiseks. Üldtoetuse määramise eesmärgiks oli infokeskuse tegevus. Keskus ei hakanud aga kunagi tegutsema ning peale ühe [CIS-i ja komisjoni vahelises] lepingus ettenähtud meetme rakendamist, alustati selle likvideerimist. Järelikult õigustab [CIS-i ja komisjoni vahelise] lepingu täitmata jätmine üldise toetuse kujul määratud abi tühistamist ning alusetult tehtud ettemaksete summa tagasinõudmist."

52 Peab märkima, et vaidlustatud otsuses ei mainita 2. septembri 1993, s.o CIS-i ja komisjoni vahelise lepingu allkirjastamise kuupäeva ja 20. oktoobri 1995, s.o CIS-i likvideerimise alustamise kuupäeva vahele jäävaid sündmusi.

53 Esiteks, vaidlustatud otsuses ei viidata CIS-i 12. novembril 1993 komisjonile esitatud esimesele tähtaegade pikendamise taotlusele ning komisjoni otsusele pikendada loa andmise otsuse artikli 3 teises lõigus ette nähtud rahaliste kohustuste täitmiseks antud tähtaega kuni 31. detsembrini.

54 Teiseks, vaidlustatud otsuses ei ole mainitud Regione Siciliana teise tähtaja pikendamiseks esitatud taotluse rahuldamata jätmist, mis automaatselt takistas CIS-il abi kasutamast. Komisjon ei ole leidnud neid kahte dokumenti, mille esitamist Esimese Astme Kohus palus. Samas tuleb tõdeda, et vastavalt loa andmise otsuse artikli 3 teisele lõigule oli komisjonil õigus neid tähtaegu edasi lükata, kui see on esitatud dokumentide alusel õigustatud.

55 Kolmandaks, vaidlustatud otsus ei arvestanud komisjoni 21. septembril 1995 CIS-ile saadetud kirjaga, kuigi kirjas teatati CIS-ile, et komisjon ei saanud „[teist] rahaliste kohustuste täitmise tähtaegade pikendamise taotlust vastu võtta põhjusel, et abisaavate ettevõtjate osas ei ole tehtud siduvaid otsuseid." Selles kirjas toodud põhjendus läheb vastuollu Palermos 15. detsembril 1994 toimunud projekti järelevalvekomitee koosolekul, millel osalesid CIS-i esindajad, Euroopa Komisjoni regionaalpoliitika peadirektoraadi ametnik ning Regione Siciliana ametnik ning mille käigus tõstatati küsimus enne 31. detsembrit 1994 täidetavate kohustuste kohta, väljendatud seisukohaga. Koosolekul märkis komisjoni ametnik vastavalt CIS-i 11. märtsil 2002 komisjonile edastatud märkustele, mida komisjon ei vaidlustanud, määruse nr 4253/88 artiklis 24 ette nähtud menetluse alustamise otsuse kohta: „konkreetses CIS-i asjas võib öelda, et just CIS-i nõukogu otsusega heaks kiidetud meetmete rakendamise projektid koos nõuetekohaste projektide elluviimise meetmetega kuuluvad „enne 31. detsembrit 1994 täitmisele kuuluvate kohustuste" mõiste alla." Sellise tõlgendusega kooskõlastamiseks võttis CIS-i nõukogu 20. det-

sembril 1994 vastu mitu otsust projekti rakendamise kohta, eelkõige meetme nr 3 kohta (ettevõtjatele kõrgel tasemel infoteenuse pakkumine), mille jaoks olid kindlaks määratud andmebaasid ning vajalik personal, ning meetme nr 5 kohta: „välisbüroode kasutamine", mille teostatavusuuringud olid vastu võetud.

56 Selle punkti kohta kinnitatakse vaidlustatud otsuses, et ellu oli viidud üksnes meede nr 1 (infokeskuse ülesehitamine), võtmata seisukohta CIS-i eespool viidatud 11. märtsi 2002. aasta kirjas toodud põhjenduste suhtes, mis puudutasid meetmeid nr 3 ja nr 5, enne, kui komisjon keeldus teisest tähtaegade pikendamisest.

57 Neljandaks, vaidlustatud otsus jättis tähelepanuta komisjoni 21. septembril 1995 CIS-ile saadetud kirja sisu, milles komisjon palus „CIS-il näidata tehtud kulutuste summa selleks, et määrata kindlaks [komisjoni] osa suurus." Sellest palvest võib järeldada, et komisjon oli juba heaks kiitnud CIS-i abi rakendamiseks tehtud kulutuste ühe osa hüvitamise.

58 Samas ei arvesta vaidlustatud otsus, mis põhistab siiski abi andmise tühistamist ja kõnealusest hüvitamisest keeldumist CIS-i ja komisjoni vahelise lepingu artiklis 5 kavandatavate meetmete mittetäielikul täitmisel, selle lepingu artiklis 14 pakutud võimalust, mille kohaselt võib komisjon tühistada kokkuleppe raames võetud maksekohustused, kui vahendav organ on kohustuste eriti raske rikkumise eest süüliselt vastutav, „tunnustades siiski vahendava organi õigust üldise toetuse saamiseks võetud kohustuste ning sooritatud tegevuste jaoks tehtud kulutuste hüvitamisele kuni lepingu lõpetamisest teatamise kuupäevani." Kui üldise toetuse rakendamiseks tehtavad kulutused hüvitatakse vahendava organi kohustuste raskel

rikkumisel, on raske mõista, miks neid kulutusi ei hüvitata siis, kui hageja neid rikkumisi ei ole toime pannud.

59 Järelikult tuleneb eeltoodust, et vaidlustatud otsus on ebapiisavalt põhjendatud, nii et Esimese Astme Kohtul puudub võimalus kontrollida selle seaduslikkust. Iseäranis ei saa Esimese Astme Kohus hinnata vaidlustatud otsuse seaduslikkust proportsionaalsuse põhimõtte ning õiguspärase ootuse kaitse põhimõtete alusel.

60 Seetõttu tuleb vaidlustatud otsus tühistada põhjusel, et komisjon on rikkunud EÜ artiklist 253 tulenevat põhjendamiskohustust. Vaidlustatud otsus ei ole piisavalt põhjendatud ERF-i osamaksu hüvitamise küsimuses, mis puudutab CIS-i abi raames tehtud kulutusi tõendatud summas 688 505 743 Itaalia liiri.

Kohtukulud

61 Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud komisjoni kahjuks, mõistetakse kohtukulud vastavalt hageja nõudele komisjonilt välja.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (esimene koda)

otsustab:

1. **Tühistada komisjoni 15. novembri 2002. aasta otsus K (2002) 4155, millega tühistatakse komisjoni 16. veebruari 1993. aasta otsusega K (93) 256/4 määratud Euroopa Regionaalarengu Fondi abi, mis puudutab Centro informativo per la collaborazione tra le imprese e la promozione degli investimenti in Sicilia SpA tehtud kulutusi tõendatud summas 688 505 743 Itaalia liiri.**

2. **Jätta komisjoni enda ning hageja kohtukulud komisjoni kanda.**

Cooke García-Valdecasas Labucka

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 22. juunil 2005 Luxembourgis.

Kohtusekretär

H. Jung

Koja esimees

J. D. Cooke